

Gemeente
Woudenberg

Collegeadvies

Postregistratienummer	Z.349848/D.297178
Ambtenaar	
Vertrouwelijkheid	Openbaar / Niet openbaar

Omschrijving

Voortgangsrapportage Regionale Energie Strategie (RES) Regio Amersfoort juni 2025 en reactie op planuitval.

Advies

1. De Voortgangsrapportage RES over de periode 2023-2025 vast te stellen, opgesteld in samenwerking met de 7 RES gemeenten, Provincie Utrecht, Stedin en het Waterschap Vallei en Veluwe en deze aan te bieden aan Nationaal Programma RES.
2. Wethouder Boeve-de Kruif het mandaat geven om tekstuele aanpassingen goed te keuren.
3. Kennisnemen van verslag gesprek met ministerie KGG en de brief namens gemeenten uit RES regio (15 mei 2025) aan de provincie.
4. De raad via de ingekomen stukken te informeren over de voortgangsrapportage RES en de voortgang n.a.v. besluit ministerie van Defensie.

Inleiding

In 2021 hebben de regiopartners gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest, Woudenberg, provincie Utrecht, netbeheerder Stedin en Waterschap Vallei en Veluwe met de vaststelling van RES 1.0 afgesproken om 0,5 TWh duurzame elektriciteit op te wekken voor 2030. Voor de warmtetransitie is afgesproken om voor 2030 25.000 woningen in onze regio aardgasvrij of aardgasvrij-ready te maken. Om de voortgang te monitoren stelt het Nationaal Programma RES (NPRES) dat er om de 2 jaar een voortgangrapportage wordt gemaakt. In de zomer van 2023 werd de eerste voortgangsrapportage opgeleverd (Voortgangsrapportage RES 2.0) en nu is het tijd voor de tweede (Voortgangsrapportage RES 2025).

Tussen beide voortgangsrapportages heeft de RES-regio in juli 2024 als regio een gezamenlijke reactie gegeven op de oproep van de provincie hoe wij de RES doelstelling in regio Amersfoort gaan halen naar aanleiding van het achterblijven van de realisatie van met name windprojecten.

In de voortgangsrapportage 2025 RES Regio Amersfoort is de stand van zaken wat betreft de duurzame opwek van elektriciteit en de warmtetransitie uiteengezet. De duurzame opwek van elektriciteit is opgesplitst in 3 thema's: wind op land, zon op veld en zon op dak. Bij de warmtetransitie wordt er stilgestaan bij de verkenning van regionale warmtebronnen. Naast de tussenstand worden ook de ontwikkelingen die invloed hebben gehad op de voortgang behandeld. Bovendien wordt in de voortgangsrapportage de samenwerking met partners en regionale belangengroepen omschreven. Tot slot leest u wat er richting 2030 en 2050 nodig is om de regionale ambities waar te maken. De voortgangsrapportage van RES Regio Amersfoort is vastgesteld in het Bestuurlijk Overleg Energie van 17 april 2025.

Deze voortgangsrapportage is opgesteld en vastgesteld in het bestuurlijk overleg van de regio, in de periode dat nog overleg gaande was over de gevolgen van het besluit van het ministerie van Defensie over wind langs de A28. In december 2024 heeft de staatssecretaris van Defensie namelijk aangegeven geen medewerking te verlenen aan de realisatie van windprojecten op defensie terreinen, waarmee een significant onderdeel van het RES-bod geen

doorgang kan vinden. Naar aanleiding van dat besluit heeft overleg plaats gevonden met het ministerie van klimaat en Groene Groei (KGG), zie verslag in de bijlage. Naar aanleiding van die uitkomsten hebben de gemeenten in het bestuurlijk overleg van de regio op 15 mei besloten een gezamenlijke brief te sturen aan de provincie, in reactie op de brief van de provincie (januari 2025) over de voortgang van de drie RES-regio's in de provincie.

Beoogd resultaat (wat)

De voortgangsrapportage RES 2025 komt voort uit een afspraak met het Nationaal Programma RES. Alle 30 energieregio's leveren voor 1 juli 2025 een vergelijkbare monitor in. De brief van 15 mei geeft inzicht in de stappen die gezet gaan worden om tot een alternatief te komen voor de opwek die beoogd was met wind langs A28.

Kader

Klimaatakkoord, besluit RES 1.0.

Argumenten

De Regionale Energie Strategie (RES) Regio Amersfoort is ontwikkeld en opgesteld door de 7 samenwerkende gemeenten (Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest en Woudenberg), netbeheerder Stedin, provincie Utrecht en waterschap Vallei en Veluwe om grootschalige opwek van duurzame elektriciteit en warmte te realiseren. De RES vloeit voort uit de afspraken die zijn gemaakt in het Klimaatakkoord om in Nederland voor 2030 35 TWh duurzame energie op land op te wekken via grootschalige bewezen technieken: windturbines en zonnepanelen.

Voortgangsrapportage juni 2025

In de bijlage vindt u de Voortgangsrapportage RES regio Amersfoort 2025. In dit document leest u de stand van zaken van de opgave Regionale energiestrategie (RES) en wat er sinds de zomer van 2023 in de regio Amersfoort is gedaan aan grootschalige duurzame energie opwek en de warmtetransitie.

In hoofdstuk 2 wordt stil gestaan bij de belangrijkste ontwikkelingen, zoals netcongestie en veranderd beleid. Daarna wordt ingezoomd op de voortgang van duurzame opwekprojecten (hoofdstuk 3) en de verkenning van warmtebronnen voor de warmtetransitie (hoofdstuk 4). De cijfers die gebruikt worden in deze rapportage hebben 1 juli 2024 als peildatum. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op het belang van samenwerking met partners en regionale belangengroepen. Tot slot leest u wat er richting 2030 en 2050 nodig is om de regionale ambities waar te maken.

De groei van duurzame opwek van elektriciteit gaat nog niet snel genoeg in RES Regio Amersfoort. 20% van het RES-bod is op dit moment gerealiseerd. Door projecten planmatig uit te voeren is het doel haalbaar, maar het is een uitdaging. Een van de factoren hiervoor is toenemende onzekerheid. Bijvoorbeeld ten aanzien van het politieke klimaat, veranderende wet- en regelgeving en door netcongestie. Netimpactanalyse laat zien dat projecten technisch aansluitbaar zijn, maar daarmee is er nog geen businesscase voor een project. Door deze onzekerheden blijven besluiten over en investeringen in duurzame projecten mogelijk uit. De ambitie van 0,5 TWh grootschalige opwek blijft staan en de inzet op projecten wordt voortgezet en waar nodig verstevigd.

Het wegvallen van de projecten op defensie terrein heeft grote gevolgen voor het RES-bod en de mogelijkheden de ambities tijdig te realiseren. De RES-partners waren hierover tijdens het schrijven van de Voortgangsrapportage nog met elkaar in gesprek. In dat gesprek gaat het over het belang van het realiseren van de ambities en ook over het politieke proces dat daarbij past. Om de regionale ambities voor 2030 te kunnen waarmaken is versnelling en sturing nodig. Door het achterblijven (los van A28) is de bestuurlijke handschoen opgepakt. Vanaf 2025 is een bestuurlijke 'stuurgroep RES' ingericht waarin de voortgang van de uitvoering wordt gemonitord en kan worden bijgestuurd. Uitvoering geven aan de energietransitie en warmtetransitie gaat verder dan technische, ruimtelijke, infrastructurele en economische vraagstukken. Beide transitieën hebben impact op de leefomgeving. Daarom blijft het voor RES Regio Amersfoort onverminderd belangrijk dat iedereen die dat wil, mee kan doen.

Voortgang Warmtetransitie

Op dit moment is circa 7 procent van de woningvoorraad in de regio aardgasvrij. Deze woningen worden elektrisch of via collectieve warmtesystemen verwarmd. Ten behoeve van de uitvoering van de warmtetransitie zijn gemeenten in 2025 gestart met het opstellen van warmteprogramma's. Die moeten uiterlijk eind 2026 worden vastgesteld door de colleges en vervangen daarmee de Transitievisie Warmte. Op regionaal niveau wordt er ondersteuning geboden bij het opstellen van de warmteprogramma's. De raad zal op korte termijn via de ingekomen stukken worden geïnformeerd over het plan van aanpak warmteprogramma.

Daarnaast wordt regionaal in beeld gebracht welke ,beschikbaar zijn en hoe deze bronnen bijdragen aan het vervangen van aardgas. Hierbij worden vooral de mogelijkheden voor het ontwikkelen en benutten van aquathermie en geothermie gefaciliteerd. Woudenberg neemt deel aan het onderzoek naar de potentie van geothermie in de regio, waarbij ook data uit proefboringen door EBN in Ede en De Bilt betrokken zal worden. Naast de regionale verkenning met betrekking tot aquathermie uit het Valleikanaal, laat Zon op Woudenberg een onderzoek uitvoeren voor De Grift.

Besluit defensie geen medewerking te verlenen aan wind langs A28

In de RES Regio Amersfoort blijft de realisatie van grootschalige opwek van zonne- en windenergie achter op de plannen. Uit de in mei 2025 verschenen Monitor Wind op Land 2024 blijkt zelfs dat de regio samen met Zuid-Limburg en Twente, één van de drie regio's in Nederland is waar tot nu toe geen windturbines zijn geplaatst. Het wegvallen van het project voor zon en wind langs de A28 (OER A28) doordat Defensie geen medewerking verleent, is van grote invloed op de mogelijkheden om de ambities op duurzame energie tijdig te kunnen realiseren.

Op 14 januari heeft de provincie een brief verzonden aan RES Regio Amersfoort over de planuitval die in de regio heeft plaatsgevonden. Dit onder andere naar aanleiding van het besluit van Defensie om geen medewerking te verlenen aan de realisatie van windprojecten op defensierterreinen. Hiermee kan een significant onderdeel, ruim 0,2 TWh, van het RES-bod geen doorgang vinden. De provincie heeft de regio opgeroepen om in RES-verband een oplossing te vinden voor deze planuitval en om hierop voor 15 mei 2025 te reageren. De provincie zal dan bezien of er aanvullende projectbesluiten in de regio Amersfoort nodig zijn en daarover uiterlijk 15 juli 2025 een besluit nemen. Vergelijkbaar met hoe de provincie dit begin dit jaar ook in de gemeenten Montfoort/Oudewater en Stichtse Vecht heeft gedaan.

Naar aanleiding van het besluit van het ministerie van Defensie heeft een gesprek plaats gevonden met het ministerie van KGG (zie bijlage). Het ministerie stelt dat het wegvallen van windprojecten in de OER A28 definitief is. De geleerde lessen OER A28 zijn opgenomen in de Nota Ruimte, waaronder de conclusie dat de ruimte voor Defensie goed afgewogen moet worden tegen andere ruimtevragers zoals energie en woningbouw. KGG erkent dat het wegvallen van de windprojecten in de OER A28 een tegenslag is, maar geeft aan dat het geen reden/argument kan zijn het RES-bod te verlagen. Ondanks het feit dat het onderdeel is van het RES bod. Wel is er begrip dat realisatie van het bod door deze tegenslag langer gaat duren. De regio krijgt een quick scan aangeboden om te kijken welke rijksgronden er nog (extra) benut kunnen worden in de realisatie van het bod. Hierbij wordt ook gekeken naar ProRail gronden.

Naar aanleiding van dat gesprek hebben de wethouders van de 7 regio gemeenten, op 15 mei de bijgevoegde brief verzonden aan de provincie. De regio schrijft aan de provincie dat zij op een realistische manier invulling wil geven aan het gezamenlijke vervolg. Op de vraag hoe de regio om wil gaan met de RES-opgave stelt zij het volgende voor:

- Gemeenten houden zich aan de afspraken die in de zomer van 2024 zijn afgesproken. Alle projecten die toen zijn vastgesteld gaan onverkort door, met uitzondering van de projecten die door toedoen van het Rijk zijn weggefallen en met inachtneming van de motie zoals door de gemeenteraad van Baarn is aangenomen (d.d. 27 november 2024).

- Gemeenten erkennen het belang van voldoende duurzame opwek op land en van het verkennen van alternatieven voor weggevalen locaties. De provincie vraagt ons nu hoe de, door het wegvallen van OER-projecten, ontstane planuitval gecompenseerd kan worden. Wij willen deze vraag serieus oppakken en moeten daar ook een zorgvuldig proces met onze raden voor doorlopen, net zoals we dat hebben gedaan bij het in juli 2024 geconcretiseerde bod. Wij vragen daarom tijd om dit goed uit te werken en met een inhoudelijke reactie te komen.
- Uitgangspunt voor het vervolg is een brede blik, niet alleen gericht op de kansrijke locaties uit de provinciale PlanMER maar ook op andere (planMER)-locaties en alle mogelijkheden voor duurzame opwek, mogelijk ook voorbij 2030. De door KGG aangeboden brede scan naar de mogelijkheden voor duurzame opwek op rijksgronden, inclusief ProRail-gronden, willen wij graag betrekken bij het bod en in ons vervolgproces. Graag zien we dat de programmamanager OER Defensie, die start per 1 juni 2025, zich niet alleen richt op zon maar ook op overige kansen voor duurzame energie, waaronder zowel opwek, opslag als warmte.
- Belangrijk uitgangspunt voor het vervolg is het principe van een eerlijke verdeling van de opgave. Concreet betekent dit dat gemeenten die op dit moment al een groot deel van de projecten voor hun rekening nemen niet extra belast kunnen worden met toekomstige projecten. Ook niet als de meest kansrijke locaties juist in die gemeenten liggen. Hiermee wordt recht gedaan aan het proces dat in 2024 is doorlopen en de afspraken die toen zijn gemaakt.

De provincie is voornemens om op 8 juli een besluit te nemen over de vervolgstappen om de boden van de drie Utrechtse RES regio's waar te maken. De provincie zal voor de regio Amersfoort de brief die de gemeenten hebben gestuurd daarbij betrekken. In deze brief wordt gevraagd om meer tijd voor afstemming met gemeenteraden en wordt voorgesteld om voor windenergie niet alleen naar de meest kansrijke locaties te kijken maar ook naar de andere locaties uit de provinciale planMER, een scan van mogelijkheden voor opwek op Rijksgronden in de regio mee te nemen en te zorgen voor een eerlijke verdeling van de opgave. De regio en gemeenten zullen een brief ontvangen, naar aanleiding van het GS besluit van de provincie, over de stappen die de provincie voornemens is dit jaar te zetten voor voldoende concrete plannen voor de RES Amersfoort.

Kanttekeningen en risico's

In de RES Regio Amersfoort blijft de realisatie achter op de plannen. 20% van de ambitie duurzame opwek van elektriciteit is op dit moment gerealiseerd. Er is op dit moment nog geen windenergie gerealiseerd in de RES Regio Amersfoort. Daarbij heeft het Ministerie van Defensie aangegeven geen ruimte te zien voor windturbines op defensie terrein. Gezien het aandeel van deze locaties in het RES-bod, is dit besluit van grote invloed op de mogelijkheden om de ambities op windenergie tijdig te kunnen realiseren. Er zijn dan ook aanvullende acties en besluiten nodig, welke om maatschappelijke en politieke weerstand in de regio kunnen rekenen. Hierbij is van belang dat er een proces komt met zoveel als mogelijk ruimte voor lokale betrokkenheid en locatie keuzes die uit te leggen zijn.

De provincie Utrecht overweegt de inzet van een provinciaal projectbesluit, in regio's waar de doelen niet gehaald worden. Provinciale staten van Utrecht hebben een motie "wie goed doet, goed ontmoet" vastgesteld. Lokale wensen en belangen kunnen minder goed geborgd worden als de provincie locaties gaat aanwijzen. Woudenberg wil, net als de andere regio gemeenten, graag zelf met alle betrokkenen blijven bepalen waar en op welke manier grootschalige opwek gerealiseerd wordt in de gemeente, waarbij gezondheid, betrokkenheid van inwoners bij de planvorming en natuurbescherming belangrijke onderwerpen zijn.

Door netcongestie en krapte op het elektriciteitsnet geldt dat aanvragen voor teruglevering waarvoor een grootverbruikaansluiting nodig is, op de wachtlijst komen. Netbeheerders TenneT en Stedin zijn het net aan het uitbreiden en voorbereiden voor de elektriciteitsvoorziening van de toekomst. De structurele oplossingen waarmee de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk vergroot worden, verwacht TenneT niet voor 2029 af te ronden.

In de tussentijd blijven TenneT en Stedin zoeken naar extra capaciteit via o.a. congestiemanagement (via meer flexibiliteit van vraag en aanbod bij bestaande aansluitingen) en de inzet van nieuwe contractvormen. Voor zonne-energie zowel op daken als op land moet er gezocht worden naar specifieke oplossingen, zoals niet meer energie opwekken dan er in een bedrijf gebruikt wordt of inzet van batterijen bij zonnevelden. Daarnaast bieden voor zowel zonne- als windenergie energy hubs mogelijkheden. Ontwikkelingen op dit vlak worden gevolgd en vanuit onze rol dragen wij bij aan oplossingen. Daarnaast heeft Stedin aangegeven dat het van belang is dat opwek van zonne-energie in balans is met windenergie. Die balans maakt ook deel uit van het verminderen van de netcongestie. Tot slot hecht Stedin ook aan voorspelbaarheid zodat zij weet hoeveel capaciteit van het elektriciteitsnet gereserveerd moet worden.

Maatschappelijke draagvlak

De RES is een strategie op regionaal niveau voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit, energiebesparing, het potentieel aan duurzame warmtebronnen en concrete plannen om vraag en aanbod van elektriciteit en warmte door middel van infrastructuur bij elkaar te brengen. De RES vloeit voort uit de afspraken die zijn gemaakt in het Klimaatakkoord om in Nederland voor 2030 35 TWh duurzame energie op te wekken via grootschalige bewezen technieken: windturbines en zonnepanelen. De regionale ambities zijn er echter niet omdat het Klimaatakkoord dit voorschrijft, maar omdat colleges en volksvertegenwoordigers in de regio Amersfoort zelf overtuigd zijn van de urgentie. Vanuit die overtuiging is de regio op zoek gegaan naar kansrijke zoeklocaties en wil de regio stappen zetten om in 2030 ten minste 49% CO₂-reductie te realiseren t.o.v. 1990. De energietransitie is niet alleen een technisch, ruimtelijk, infrastructureel en economisch vraagstuk. Het is ook een maatschappelijk vraagstuk dat heel wat losmaakt. Door de complexiteit van de uitdaging en de impact die het heeft op onze leefomgeving en levens, is het belangrijk dat iedereen die dat wil, mee kan doen. Meedoen in het proces, en meedelen in de opbrengst van de energieopwekking. Daarvoor moet we ook de belangen, zorgen en ideeën van de samenleving ophalen en in de plannen verwerken. Dat doen we door het gesprek met inwoners op verschillende momenten te faciliteren, maar ook door mogelijk te maken dat stakeholders het bestuur adviseren. De RES-regio gaat met verschillende stakeholders om tafel voor het uitzetten van de strategie. Participatie van inwoners vindt plaats binnen de individuele projecten.

Financiële consequenties

op juistheid beoordeeld door N.V.T.

Het voorstel heeft geen financiële consequenties. Het opstellen van de Regionale Energie Strategie wordt gedragen door Bureau Regio Amersfoort en gefinancierd uit middelen die door het Rijk beschikbaar worden gesteld. Als er voor de uitvoering van de RES aanvullende middelen nodig zijn wordt dit op een later moment met financiële dekkingsmogelijkheden aan u, ter integrale afweging, voorgelegd.

Aanpak/uitvoering

De Voortgangsrapportage RES wordt vastgesteld in de colleges van de 7 RES gemeenten, Provinciale Staten van Utrecht en in het dagelijks bestuur van Waterschap Vallei & Veluwe. Na het akkoord van de colleges is het document beschikbaar om raadsleden en andere stakeholders te informeren. Na vaststelling zal de regio Amersfoort namens de deelnemers in de RES de voortgangsrapportage tijdelijk (voor 1 juli) aanleveren bij Nationaal Programma RES.

De reactie en werkstappen hoe om te gaan met wegvallen wind OER A28, vraagt om een zorgvuldig proces met en in alle gemeenteraden van de regio. Dat kan alleen als iedereen op vergelijkbare wijze en gelijktijdig geïnformeerd wordt. Gezien lopende trajecten in 1 van de andere gemeenten is van belang dat de voortgangsrapportage en daarmee reactie op OER A28 op 27 mei besproken wordt in de colleges en daarna met de gemeenteraad.

In lijn met de regionale brief zal het gesprek met de gemeenteraad over het vervolgtraject de komende tijd voorbereid worden. Over de wijze van inhoudelijke bespreking met de raad van Woudenberg zal nog afstemming plaats vinden met griffier e.a.

Communicatie

Er zal sprake zijn van regionale communicatie. Zie concept persbericht.

Bijlage(n)

Geef hier (indien nodig) een opsomming van de bijlage(n).

D.nummer	Documentnaam	Geheimhouding	Actieve openbaarmaking
	Voortgangsrapportage RES 2025 Bericht KGG Brief gemeenten in BO-Energie 15 mei Concept persbericht		